

Prediking over Zondag 52 (vraag 127)

- Leid ons niet in verzoeking-

Vraag 127: Welke is de zesde bede?

Antwoord 127: *‘Leid ons niet in verzoeking, maar verlos ons van de boze. Dat is: Dewijl wij van onszelf alzo zwak zijn, dat wij niet een ogenblik zouden kunnen bestaan, en daartoe onze doodsvijanden, de duivel, de wereld, en ons eigen vlees niet ophouden ons aan te vechten, zo wil ons toch staande houden en sterken door de kracht van Uw Heilige Geest, opdat wij in deze geestelijke strijd niet onderliggen, maar altijd sterke wederstand doen, totdat wij eindelijk ten ene male de overhand behouden.’*

Gemeente,

We zijn nu genaderd tot de zesde bede: ‘Leid ons niet in verzoeking, maar verlos ons van de boze’. Dat is een bede vol bewogenheid, een bede uit het volle leven. De voorafgaande bede liet ons bidden: ‘Vergeef ons onze schulden, gelijk wij vergeven onze schuldenaren’. Wie zou niet denken dat wanneer eenmaal de zonden vergeven zijn, een mens er dan is? Nu is deze aaneensluiting opmerkenswaardig: ‘Vergeef ons onze schulden en leid ons niet in verzoeking, maar verlos ons van de boze’. Menigeen, die een smachtend verlangen kent naar God en eenzelfde arm zondaarsbestaan als Luther heeft leren kennen vraagt: Wanneer vind ik een genadige God voor mijn zonden? Zulk een leeft in de vaste veronderstelling dat hij er is wanneer zalig bewustzijn van de vergeving der zonden in zijn hart maar aanwezig is. Maar nu leert ons het ‘Onze Vader’ het anders! Want na de bede om de vergeving van de dagelijkse zonden, volgt onmiddellijk als in één adem: ‘En leid ons niet in verzoeking, maar verlos ons van de boze’. Dat wil dus zeggen dat de strijd in en om de mensenziel weliswaar een beginsel tot oplossing komt, zodra de vorst Immanuël in het gezichtsveld komt. Maar dat deze strijd zich op een andere wijze voortzet, veel ernstiger en heftiger dan men zich ooit had kunnen voorstellen. Waarom? Oude en beproefde Christenen plegen wel eens tot jong bekeerden te zeggen: Welkom in de strijd!

Dat valt eerst wel heel erg tegen, maar het is toch zo naar waarheid en naar het leven. ‘Leid ons niet in verzoeking’. Een vraag, die zich hier onmiddellijk aan ons opdringt is: Kan God ons wel verzoeken? Verzoekt God wel iemand tot het kwaad? Dat hangt er van af, wat het woord verzoeken betekent. *Verzoeken* in zijn oorspronkelijke betekenis beduidt: iemand op de proef stellen, of ook: tot het kwade verleiden. In de eerste betekenis van op de proef stellen of beproeven, komt het woord met betrekking tot de Heere God voor. Immers, Hij stelt de mens vanaf zijn schepping op de proef. Hij heeft onze voorouders Adam en Eva een proefgebod gegeven opdat zij beproefd zouden gebleken zijn. Maar helaas, zij zijn onder dat proefgebod bezweken. Zij brachten God niet de vrijwillige gehoorzaamheid, die Hij van hen vroeg.

God beproeft ook Zijn volk. Nu kunnen wij het zo zeggen, dat waar God beproeft, verzoekt de Satan. Dat ligt soms zo wonderlijk door elkander geslingerd, dat wij het niet kunnen onderscheiden. Maar God onderscheidt het wel. Immers in elke beproeving van God is een verzoeking van de vorst der duisternis. Waar het God te doen is om het goud des geloofs, daar is het Satan te doen om het kaf. Denk maar aan Simon Petrus. De Bijbel zegt ons, dat God niemand met het kwade verzoekt. De beproeving is van God, maar de verleiding tot de zonde is van de duivel. Jacobus zegt: 'Niemand als hij verzocht wordt, zegge: Ik word door God verzocht; want God kan niet verzocht worden met het kwade, En Hijzelf verzoekt niemand. Maar een iegelijk wordt verzocht als hij door zijn eigen begeerlijkheid afgetrokken en verlost wordt; daarna de begeerlijkheid ontvangen hebbende, baart zonde, en de zonde voleindigd zijnde, baart de dood'.

Denk in dit verband aan Abraham: God beproeft hem, de duivel verzoekt hem. Denk verder aan het volk Israël in de woestijn, waarvan God zegt: 'Ik heb u veertig jaren beproefd, opdat gij zoudt weten, wat in uw hart is'. Dat wil niet zeggen, dat er iets zou omgaan buiten het bestel des Heeren. Integendeel. Er geschiedt géén ding bij geval. Is er een kwaad in de stad, dat de Heere niet werkt? De Satan kan zelfs géén voet gaan, tenzij God hem daarvoor de toestemming heeft gegeven! Het kan zelfs zover gaan, dat God er bij u alles aan waagt. Denk maar aan Job! Toch wordt de grens uitdrukkelijk aangegeven: Raak niet aan zijn leven! Zo blijft God de Souverein, de Vrijmachtige, die alles regeert en beschikt in het leven van Zijn volk. Zelfs wanneer aan God de werking van de verharding wordt toegeschreven, zoals bij de Farao, is God nochtans niet de Auteur van het kwade. Dit verzwaren is niet anders dan een overgeven aan de hardnekkigheid en de onbekeerlijkheid van de Farao. Wanneer God ook vandaag een mensenhart verhardt, dan is dit anders dan een oordeel over: de onbekeerlijkheid en de hardnekkigheid waarmee het zich verzet tegen het Evangelie. Daarom is het zo dodelijk gevaarlijk zich onder de roepstemmen van het Evangelie te verharden.

'Leid ons niet in verzoeking, maar verlos ons van de boze.' Dat gebed heeft *Jesus* ons voorgebeden! Hijzelf toch weet wat het is om verzocht te worden. Veertig dagen lang is Hij in de woestijn verzocht door de duivel. Van aangezicht tot aangezicht is Hij geconfronteerd, met deze vorst der duisternis. Hij is zelfs tot het uiterste verzocht. Daarom is Hij ook zulk een getrouw en barmhartig Hoge priester, die weet wat voor mensen bij God te doen is, die te hulp kan komen in al hun verzoeken, in al hun aanvechtingen. Waar de Heere God is, is de duivel ook. De twist tussen God en de satan gaat tot op deze dag door. Vandaar dat er ook uitdrukkelijk aan toegevoegd wordt: 'maar verlos ons van de *boze*'. Er staat niet: Verlos ons van de verzoeken en beproevingen, die Gij in Uw wijs bestel over mij laat komen, maar er staat: 'verlos ons van de boze'. Met de boze wordt natuurlijk bedoeld: de duivel en al zijn helpers, die straks wel aan de orde komen.

Nu luisteren wij samen naar de verklaring van de Catechismus. Deze verklaart: 'dewijl wij van onszelf alzo *zwak* zijnde dat wij niet een ogenblik kunnen bestaan'. Dat is een betuiging van krachteloosheid: In ons is geen kracht tegen deze grote menigte! De bede: Leid ons niet in verzoeking veronderstelt *zelfkennis*. Kennis van onze eigen zwakheid en krachteloosheid. Dat is het werk van God de Heilige Geest. Zelfverachting moge behoren tot het moderne levensgevoel, maar dit is nog heel wat anders dan de zelfvernederings, die God de Heilige Geest in ons hart werkt. Dit toch is het werk van God de Heilige Geest dat Hij een mens zwak, machteloos en krachteloos doet zijn voor God. De Geest laat zien dat wij van nature midden in de dood liggen en na ontvangen genade nog elk ogenblik van God afhangen in smeking en dankzegging.

Er staat een woord in dat u in het oog moet houden n.l.: *alzo* zwak. Dat wil zeggen: Zo erg is het met u en mij gesteld dat wij zonder Christus niets kunnen doen! Wie hiervan het meest overtuigd is, schuilt het dichtst bij de Heere. *Alzo* zwak als David, die na een leven met God nog viel in overspel, leugen en doodslag. *Alzo* zwak als Hiskia, die nadat God zijn ziel liefelijk had omhelsd, zodat hij in de groeve der vertering niet neerdaalde, aan de boden van Babel's koning al zijn schatten liet zien, God vergat en zijn hart verhief. *Alzo* zwak als Simson, die geweldige held, die met de deuren van Gaza op zijn rug wegliep, maar uit de strikken en netten van Delilah niet vermocht te komen en zijn geheim verkocht en verraadde. *Alzo* zwak als Lot, die zijn ziel dag in dag uit kwelde om de gruwelen, die hij zag en hoorde, maar na zijn wondere uitleiding uit Sodom en Gomorra, na zijn uitgerukt zijn als een vuurbrand uit het vuur, in de vreselijkste zonde viel. *Alzo* zwak als Petrus, die zeide: 'Heere al moest ik ook met U sterven, ik zal U nooit verloochenen', maar dit toch deed en dat onder ede. *Alzo* zwak als Abraham, de vader aller gelovigen, die zijn zoon Izaak offerde, maar uit vrees voor zijn eigen leven van Sara zeide: 'Zij is mijn zuster'.

Daarom vermaant ons de Heilige Geest, niet hoog gevoelende te zijn, maar te vrezen! Immers, God wederstaat de hovaardige, maar de nederige geeft Hij genade. Christus getuigt tot Zijn discipelen, kennende hun zwakheden: 'De geest is wel gewillig, maar het vlees is zwak'. Dat is niet tot hun en onze verschoning gezegd, maar wel tot uw en mijn onderwijzing en waarschuwing! Zelfkennis is zo dringend nodig gemeente! Zelfkennis in het Licht van Gods Woord! Want daarin zien wij wie en wat wij zijn geworden door de zonde. Dan zien wij ook uit naar een wapenrusting, die de Heere in Zijn Woord ons aanwijst. Het is voor ons zo'n harde les dat wij tot alle boosheid in staat zijn en blijven. Wanneer leren wij onze zwaklieden kennen? In de verzoeken, in de aanvechtingen, in de strijd. Want de Christen is in krijgsdienst van het allerhoogst Gezag. Wie God tot zijn vriend heeft, moet er beslist op rekenen, dat hij de duivel tot zijn vijand heeft. Bittere vijandschap kent deze boze tegen God. Zo mogelijk zou hij Hem van de troon stoten. Daarom haat hij alles wat van God is en uit God geboren is, dus ook Zijn Kerk. Daarom spuwt hij zijn vergif uit tegen Gods uitverkorenen, om zo het mogelijk ware ook dezen te verleiden. In zijn val wilt hij nog zo veel mogelijk mensen meetrekken.

Dat zegt ook de Catechismus: 'Onze doodsvijanden, de duivel, de wereld en ons eigen vlees houden niet op ons aan te vechten'. Doodsvijanden zijn vijanden, die het op uw of mijne dood toelagen. Met hen is geen compromis mogelijk. Zij hebben ons de dood gezworen. De partijen zijn zeer ongelijk. Aan de ene kant staat is het volk van God, dat alzo zwak is, dat ze niet een ogenblik kunnen bestaan, en aan de andere kant staan tot de tanden gewapende vijanden: de duivel; de wereld en ons eigen vlees. Zij zijn sterk en nemen daarom alles te baat om ons er onder te krijgen. De oorlog is reeds verklaard in het Paradijs. 'Ik zal vijandschap zetten tussen u en deze vrouw, tussen uw zaad en haar zaad, dat zelve zal u de kop vermorzelen en gij zult het de verzenen vermorzelen'. Deze oorlogsverklaring wordt eigenlijk nog dagelijks voortgezet.

Overal waar een jongen en een meisje de goede keuze leren doen – en met Ruth voor God leren kiezen- valt de *oorlogsverklaring* in het hart tegen de duivel! Overal waar een mens wil omgebogen wordt uit de duisternis tot Gods wonderbaar licht, ontbrandt de strijd. Strijd is het eerste kenmerk van leven. Hier kunt u uw zelf toetsen. Dan worden onze vroegere vrienden onze vijanden en onze vroegere vijanden, onze vrienden. Laten wij hier nu eens even stilstaan. Wie bent u eigenlijk? Jozua vroeg dapper: 'Zijt gij van ons of zijt gij van onze vijanden'? Dat moet u uzelf toch eens afvragen: Wat ben ik nu eigenlijk voor een mens? Een vriend van God of een vijand van God? Want er loopt uiteindelijk dwars door de kerk een scheidslijn, die God trekt. Meen niet, dat u zowel de duivel als God te vriend kunt houden. Want de Heere zegt: Wie een vriend der wereld genaamd wil worden, die zal een vijand van God genaamd worden. Dat het van nature onze vrienden zijn, is heel erg duidelijk. Want wij doen van nature de wil der gedachten en de wil des vleses.

Wij zijn — zegt de Heere Jezus Christus - uit de vader de duivel en doen de wil van deze vader van harte. Dan zien wij niet, dat hij onze vijand is, dat deze drie vijanden het op onze dood toeleggen. Dan hebben wij nooit de strijd gevoeld, die gestreden moet worden.

Het bestaan van deze vijanden wordt weliswaar niet ontkend. Ieder mens heeft natuurlijk wel eens een ogenblik dat hij zegt: Wat ben ik toch een ellendeling. Daarvoor behoeft u heus niet wedergeboren voor te zijn. Maar de strijd, waarover het hier gaat, is alléén de strijd van Gods Kerk. Waar leven verheerlijkt wordt, wordt een ontzettende strijd geboren. Dat gebeurt reeds in de toeleiding, wanneer de satan gevoelt, dat hij zijn prooi kwijtraakt. Dan kan het zijn, dat hij zijn aanvallen vertienvoudigt, zodat mensen in zulk een benauwdheid komen, dat zij de stem van deze verleider houden voor de stem van God, dat ze meer luisteren naar de helse influisteringen van deze vorst der duisternis, dan dat ze luisteren naar wat Christus zegt. Wanneer een mens uit zijn doodslaap ontwaakt, is deze vijand er op uit hem weer zand in de ogen te strooien. Want een dode vis gaat met de stroom mee en een levende vis moet tegen de stroom op. Dat is altijd het deel van elk, die God vreest in deze wereld. Daartegen komt de hele wereld op.

Doodsvijanden. Er zijn er — ik denk ook aan onze jongens en meisjes — die het niet gemakkelijk hebben, die het een tijd lang proberen een tussenweg te bewandelen. Zij weten wel, dat uitbrekende zonden te veroordelen zijn. Maar het valt toch ook niet mee om reeds in de jeugd voor zo'n fijne gehouden te worden; voor iemand, die het zo nauw neemt en waarvoor vele mensen alleen maar een medelijdend glimlachje over hebben. Dat is de weg van het *compromis*. Dit compromis is dodelijk gevaarlijk, want met deze vijand is géén compromis te maken! Hij houdt zich aan die geen enkele afspraak, hij is de leugenaar. Die strijd moet uitgestreden worden en die is — Gode zij dank — gestreden door Christus, die overwonnen heeft en overwinnen zal!

Naarmate de tijd van de satan korter wordt, naar die mate wordt zijn krachtsinspanning heviger en groter. Want zeker satan is door Christus overwonnen, toch is hij tegelijkertijd nog de overste dezer wereld. Niemand onderschatte hem, want hij is een uiterst intelligent wezen met duizenden jaren ervaring, met kennis van het mensenhart als niemand anders, alleen overtroffen door God. De Apostel zegt ergens, dat zijn listen hem niet onbekend zijn. Och, dat wij het als gemeente mochten nazeggen, dat satans listen ons niet onbekend zijn. Immers, hij komt — zegt de Schrift — in allerlei gedaanten, hetzij als een brullende leeuw om ons te vermorzelen.

Het is toch zo in het leven des geloofs, dat er momenten kunnen zijn, waarin geworsteld wordt, man tegen man, in een zeer persoonlijke worsteling met de vorst der duisternis, zoals Bunjan het zo onvergelijkelijk schoon in zijn Christenreis heeft beschreven: Hij laat een Christen een persoonlijke ontmoeting met Apollion, de vorst der duisternis, meemaken en daartegen vechten. Maar niet minder gevaarlijk is hij als een engel des lichts om ons te verleiden. We zouden het zo kunnen zeggen, dat de satan het aanlegt óf op de uiterste moedeloosheid of op overmoed. Tussen deze twee polen slingert het Christenleven. De ene pool is de uiterste *moedeloosheid*: Dan is een mens niet alléén krachteloos, maar ook moedeloos. Dan gaat hij geloven, dat er voor hem geen redding meer mogelijk is, dat het uit en voorbij en dat de zonde groot en de overtreding te zwaar is.

De andere pool *overmoed* is niet minder gevaarlijk: Wanneer Satan ons streelt, wanneer hij ons prijst en in de hoogte steekt en ons de zelfverheffing in het hart blaast. John Knox, de bekende Schotse prediker wist daarvan toen hij op zijn sterfbed lag. Toen één van zijn vrienden hem kwam bezoeken, zeide Knox: Nu heb ik de gevaarlijkste verzoeking van mijn leven doorstreden, want de satan kwam tot mij en zei: Als u niet zalig wordt, komt er niemand binnen. U hebt uw leven lang trouw gepredikt en de Heere gediend en gevreesd. Maar Gode zij dank, zeide hij, mocht ik hem afslaan met deze woorden: Wat hebt ge, dat ge niet hebt ontvangen? Niet uit de werken, maar uit genade; niet door eigen inspanning, maar door het geloof en dat is niet uit u, het is Gods gave.

Zo zijn zijn listen erg verschillend. Maar het komt altijd hier op neer, dat hij de macht van God verdacht maakt en de arbeid in Gods wijngaard bestrijdt. Hij werpt soms de vreselijkste inluisteringen in het hart. Sommige christenen worden soms korter of langere tijd op een aller vreselijkste wijze geplaagd door satanskwellingen, die als vervloekingen oprijzen uit het hart. Paulus wist daarvan ook toen hij sprak over een engel des satans, die hem met vuisten sloeg. Er is maar één weg, dat is de weg van het gebed. Dat is de weg die Christus ging toen Hij sprak: Ga weg achter mij satanas. Dat is onze eerste doodsvijand.

Nu krijgen wij de tweede doodsvijand: dat is de *wereld*. De wereld komt hier niet voor in de betekenis van Johannes 3 vers 16: 'Alzo lief heeft God de wereld gehad'. Want dan hebben wij op het oog de door God geschapen kosmos, het sieraad van Zijn hand en de mensenwereld, die hoewel gevallen voorwerp is van Gods liefde. Nee, we hebben hier het woord wereld in de ongunstige betekenis van anti-goddelijke concentratie. De wereld waarvan Johannes zegt in Joh. 5 vers 19 dat deze in het boze ligt. We kunnen waarschijnlijk beter vertalen: in den boze en nog beter: in het machtsbereik van den boze. Wij moeten wel scherp uit elkander houden welke betekenis het woord wereld in de Schrift heeft. In onze formulieren staat voortdurend, dat wij de wereld hebben te verlaten, onze oude natuur doden. Wanneer de kerk vandaag nog eens deze formulieren moest opstellen, zou het woord wereld in deze betekenis er wel uitgeschraapt worden. De kerk is bezig in haar apostolaire opdracht de wereld te kerstenen. Maar zij doet dat op zulk een wijze, dat ze zelf voor een groot deel wereld is geworden. Dit is één van de meest huiveringwekkende tekenen van deze tijd en van het verval van de kerk, dat hier een vermenging gaande is van kerk en wereld. Het gaat hier niet over de vraag of de kerk een opdracht heeft in de wereld. Want die heeft ze altijd en overal. Maar het gaat hier over de vraag, waar de grenzen zijn tussen de kerk en de wereld.

Hier wordt de wereld gezien onder de stuwkracht van de vorst der duisternis. Als zodanig is deze wereld vol verzoeking. U kunt dat in een paar woorden haast niet uiten. U kunt dat ook niet precies in allerlei onderdelen aanwijzen, omdat het een geestelijke vijand is. Elk kind van God heeft zo'n geheime antenne, waardoor hij allerlei storingen, die hij geen naam kan geven, opneemt, ook al leeft hij daar korter of langer tijd overheen. Die wereld is vol van verzoeking, heeft een enorme zuigkracht, bezit een bekorende kracht. Het is niet precies op een briefje te zetten, waarin dit dan bestaat. Deze wereld doet een massale aanval op de ouderen en vooral ook op de jongeren. Kijk eens, jongens en meisjes, het gaat er in de eerste plaats niet om wat er in die wereld mag en niet mag! Dat heeft ook ergens een plaats. Maar het gaat er om; of je die wereld ten eerste gezien hebt als schepping van God en ten tweede als gevallen wereld, die nu als Gode vijandige macht zich tegen God en Christus en Zijn Kerk inzet. Alles wat in ons leven van God en Zijn dienst aftrekt en wat je niet met gebed en dankzegging tot God kunt genieten en wat je niet als gave van God uit Zijn hand kunt ontvangen, dat is uit de wereld. Vandaar de vermaning: 'Hebt de wereld niet lief!'

Het gevaarlijkste van deze tijd, dacht ik, is, dat er een godsdienst komt zonder *zelfverloochening*. En dat er een dienst des Heeren, een christelijk leven ontstaat zonder een gekruisigd zijn aan de wereld. Wanneer u enigszins op de hoogte zijt met persuitingen, dan valt het u telkens op, dat men zich in vele kringen haast schaamt om door wereldlingen voor bijzondere mensen aangezien te worden, dat de Kerk zo'n museum zou zijn met allerlei oude dingen. Dan bedenkt men niet meer dat God heeft gezegd: Dit volk zal alleen wonen. Niet in die zin alleen wonen, dat zij vanuit de hoogte op anderen neerzien. Integendeel. Maar het waarachtig christelijk leven tiert alleen, wanneer, evenals in de dagen van Enos, gezamenlijk en gemeenschappelijk in de samenbinding rondom het Woord, Gods Naam wordt aangeroepen. Daarmee is de antithese, de tegenstelling met de wereld gegeven.

De wereld heeft machtig veel verleidingen: Daar is de verleiding van de rijkdom, macht, eer en aanzien. Ook geld en goed kunnen verblinden. Iemand behoeft nog niet als een gierigaard geboren te zijn om een gierigaard te worden. Wij zijn het in beginsel in ons hart allen. Treffende voorbeelden zijn er van te noemen. Daar zijn allerlei gevaren. bijvoorbeeld: Wordt niet ijdel als het vermogen gedurig aanwast. Waakt en let, dat gij het hart er niet op zet. Dan wordt een mens vet en slaat achteruit. Een andere verzoeking is armoede, ziekte, tegenslag, schande en verdrukking, ons ergeren aan de Gods doen en geen vertrouwen hebben op de Heere. De Schrift spreekt over de wereld en haar begeerlijkheid. Weer een andere verzoeking is de valse schaamte. Hoevelen verkopen hun eerst geboorterecht niet voor eer en aanzien om maar geteld te worden? Hoevelen hebben in allerlei beslissingen alvorens zij de mensen aanzien, God op het oog gehad?

'Leid ons niet in verzoeking, maar verlos ons van de boze'. Die verzoeken kunnen ook liggen in allerlei gewone dingen. De Schrift zegt: 'De reine is alles rein, maar de onreine is ook alles onrein'. De Satan kan van op zichzelf middelmatige dingen of geoorloofde dingen gebruik maken. De Schrift zegt: 'Wanneer de zondaars u verlokken, volgt hen niet na'. Een andere: verzoeking is de haat van de wereld. De Heere Jezus zegt toch uitdrukkelijk: 'Verwondert u niet, dat de wereld u haat. Indien gij van de wereld waart, zo zou de wereld u lief hebben. Maar omdat gij van de wereld niet zijt, maar Ik u uit deze wereld heb verkoren, daarom haat u de wereld'. Dus de wereld haat Gods kinderen niet, omdat zij allerlei gebreken hebben, maar zij haat Gods kinderen, omdat zij uitverkoren zijn. Dat is dezelfde antithese, die openbaar komt bij Kaïn en Abel. Kaïn haat zijn broeder, omdat hij in hem zag Gods Verkiezende genade. Ook dit is een verzoeking.

En tenslotte wordt ons als laatste doods vijand genoemd ons *eigen boze vlees*. Het eigen boze vlees, blijft boos ook na ontvangen genade. Met dat vlees valt niets te beginnen. Het is niet te repareren of te restaureren, het is onverbeterlijk. Voor dit vlees is maar één weg dat is: aan het kruis! Het moet gekruisigd worden, het moet de dood in! Dat is een vijand, waarmee we ons leven lang hebben te strijden. 'Dat vlees begeert tegen de Geest en de Geest tegen het vlees', alzo -zegt de Apostel – 'dat ge niet doet, hetgeen gij wilde'. Zo komt dus de verzoeking van buiten af en van binnen uit

Van buiten strijd en van binnen vrees. Zegt de Christus niet: 'Zie, ik zend u als schapen te midden van de wolven?' Hoe roekeloos is het dan, jongens en meisjes, mannen en vrouwen om ons in gevaar te begeven. Hoe roekeloos is het dan, na, zo uitdrukkelijk gewaarschuwd te zijn, u te begeven naar plaatsen; waar de zonde voor de deur ligt. Hoe roekeloos is het om de vermaningen en de raadgevingen, die je meekrijgt in het leven, in de wind te slaan. Hoe roekeloos is het dan, om het leven te laten vergifigen, zodat uw hart steeds harder wordt en u steeds onvatbaarder wordt voor het Woord der prediking. Hoe roekeloos is het om een eind mee te gaan.

Welnu gemeente, het leven voor Gods aangezicht ligt teer, en luistert nauw! Naarmate wij dichter voor God leven en onder God blijven, naar diezelfde mate nemen de innerlijke bestraffingen toe! Nemen de innerlijke vermaningen toe en ook de belijdenis van eigen schuld. Daarom beproeft de Heere u en mij met deze drie doodsvijanden, ook met deze laatste. 'Wil ons toch staande houden én sterken door de kracht van uw Heilige Geest'. Wat is dat een arm zondaarsgebed, ook wat is dat een noodzakelijk gebed! Want daaruit blijkt, dat de ogen van deze man zijn opengegaan en dat er waakzaamheid is ontstaan. Christus zegt: 'Waakt en bidt, opdat gij niet in verzoeking komt'. Want in verzoeking komen, betekent vaak bezwijken. Maar de waakzaamheid zegt: Breng mij er niet in. 'Leid mij niet in verzoeking'. Waakt en bid! Wanneer wij dicht bij de Heere zijn, willen wij ook dicht bij Hem blijven. In die zwakheid ervaren wij 's Heeren kracht. Als ik zwak ben, dan ben ik machtig, ook in het gebed. Juist in dit vastgrijpen van 's Heeren sterkte, zijn wij sterk. En nu sterkt God door de kracht van Zijn Heilige Geest. Dat zien we reeds op de Pinksterdag. Daar worden de discipelen gesterkt tot grote taken.

God verkwikt en versterkt, zo dat we weer verder kunnen. De strijd en de aanvechtingen blijven wel, maar wij worden gesterkt. Wanneer de Heere ze goed en nodig acht, zullen wij ze ook doorstrijden tot het einde. Als Hij er maar in is, dan is het goed. 'Wil ons nog staande houden en sterken door de kracht van uw Heilige Geest, opdat wij in deze geestelijke strijd niet onder liggen, maar altijd sterke tegenstand bieden'. Denk bij het onder liggen aan twee jongens die aan het vechten zijn. Dan ligt de één een poosje boven en dan de ander. Dat gaat zo maar door. Het beeld is duidelijk. We denken hierbij aan de strijd tussen Israël en Amelek. Israël had een gevaarlijke vijand tegenover zich. Mozes ging naar de berg om te bidden. U weet dat, zolang Mozes zijn handen biddend tot God en zegenend over Israël ophief, was Israël het sterkst. Maar niet zodra Mozes' armen moe werden en ze neer zonken, of Amelek was het sterkst.

Nu gemeente, zo is het tot op de dag van vandaag. Want wanneer Gods volk waarlijk levend en biddend strijd aan de troon der genade, dan is het merk- en tastbaar in het geheel van de kerk en van de gemeente. Waar wij ook staan, daarvan gaat een overwinnende kracht uit. Niet zodra echter die armen ineenzinken of de vijanden zijn sterker. De geestelijke beslissingen worden nooit genomen door *menselijke* kracht of door menselijk aantal, maar geestelijke beslissingen vallen immer in worstelend gebed voor Gods aangezicht! Vanwaar de vele nederlagen? Wel, die zijn te verklaren uit het niet gebruiken van de hulpmiddelen en die zijn te verklaren uit het niet waakzaam zijn, uit de kracht van het ongeloof. Dan is er in de toegang geen opening aan de troon der genade, dan is er geen ingaan op de beloften van God en geen macht doen aan de troon der genade.

Welk een wonder, dat God zulke gevallen strijders weer opricht en dat hij waarmaakt: 'Wanneer ik gevallen ben, o mijn vijandin, hoeft gij u niet te verheugen, want God zal mij gewis weer oprichten!' Welk een wonder, dat Petrus door Christus blik werd vastgehouden en dat David door het scherpe bestraffende woord van Nathan weer werd terug gebracht. Het doopsformulier zegt het reeds: 'Wanneer wij uit zwakheid somtijds in zonden vallen, zo zullen wij aan Gods genade niet vertwijfelen, noch in de zonden blijven liggen, overmits, wij een eeuwig verbond der genade met God hebben. Maar altijd sterke wederstand bieden'. Het gaat er om sterk te zijn in die wapenrusting ons aangewezen in Efeze 6. Daar wordt gesproken over een helm der zaligheid, een borstwapen der gerechtigheid, een schild des geloofs, het zwaard des Geestes, dat is Gods Woord en over het geschoeid zijn der voeten met de bereidheid des Evangelies, over het gebed.

'Opdat wij altijd sterke wederstand doen', is ook in de laatste strijd. Want als wij even adempauze krijgen, wil het vlees wel rentenieren, maar dat is dwaas. Immers, dan hebben wij ons voor te bereiden op een nog heftiger strijd. Zo is het persoonlijk en wat de gehele kerk betreft. Wij gaan naar het einde. Naarmate dit einde naderbij komt, zegt Christus, dat er een ure van grote verzoeking over de gehele wereld komen zal. Hoe zullen we daarin bewaard blijven? Wel, zoals Christus tot de gemeente van Smyrna zegt: Omdat gij het Woord mijner lijdzaamheid bewaard hebt, zo Zal Ik ook u bewaren uit de ure der verzoeking, die over de gehele wereld komen zal, om te verzoeken die op de aarde wonen. Die verzoeking zal zo heftig zijn, dat zo het mogelijk was ook de uitverkorenen zouden verleid worden.

Daarom gemeente, bereid u voor op deze laatste strijd en bewaar het Woord van Christus in lijdzaamheid. Die grote verzoeking gaat gepaard met en komt na de algemene afval. Deze is nu al aan de gang. Het begin van deze verzoeking is: Iedereen doet zo. Is het niet prettig te doen, wat iedereen doet? In deze ure der verzoeking zal aan de laatste draden van ons bestaan worden getrokken. Dit moet ik u wel zeggen, dat, indien er géén geloofsband aan *Christus* is, u zeer gewis zult afvallen en met de grote stroom meegesleurd zult worden!

'Totdat wij *eindelijk*', ... Het geloof heeft een eind, namelijk de zaligheid der ziel. 'Totdat wij *eindelijk*', betekent letterlijk, totdat wij bij dit einddoel gekomen zijn, totdat wij *eindelijk* ten enemale de overhand behouden. Gemeente, daar is een ingang in de strijd, daar is doorgang en daar is ook een uitgang! Hier wordt het hart van moede strijders verlevendigd door een groots uitzicht. *Eindelijk* is de strijd gestreden! *Eindelijk*, zei Erskine op z'n sterfbed: overwonnen, overwonnen! Dat wil zeggen, dat aan die slingerbeweging, dan eens onder, dan eens boven, een eind is gemaakt. Dat het drijven van de drijver ophoudt en de duivel wordt geworpen in de poel, die brandt van vuur en sulfer.

Aan welke kant staat u? De uitleg van de gehele catechismus was één en al toepassing. Ik vraag u tenslotte: Aan welke kant staat u? 'Zijt gij van ons, of zijt gij van onze vijanden'? Onderzoek u zelf wel, of u als een arme zondaar, deze strijd hebt leren strijden in de ontdekking aan uw zonden en of u als een moe gestredene gezonken bent op deze Zaligmaker en Verlosser! Onderzoek uzelf aan welke zijde u staat! Weet het, zo u deze strijd niet strijdt, dan strijdt u niet om in te gaan, maar om verloren te gaan willens en wetens. Ik heb u te waarschuwen, opdat nu nog vraagt naar de Heere en naar Zijn sterkte! De ganse Kerk des Heeren mag worden toegeroepen: bid elke dag, hetzij met deze of met andere woorden, maar dan toch met dezelfde inhoud: 'Leid ons niet in verzoeking, maar verlos ons van de boze'!

Amen.

Gouda, September 1955.

G. Boer